

1.

„Во нашиов крај има еден градинар, кој е толку е вешт со неговите алати, што може без да почувствуваат, а притоа око да не му трепне, вашата многуценета романтичарска брадичка да ви ја скрати!

Храпешко се вика!“

Вака му рече преведувачот на господин Жорж, толкувајќи му ги зборовите на еден стогодишник, најстар член од насобраната група луѓе, откако истиот овој преведувач, претходно изговарајќи ги зборовите на Жорж, ги праша насобраните, дали имаат во овој нивни запустен крај некаков човек, некако нешто, по што или по кое можат да бидат препознатливи и, се разбира, горделиви.

„Интересно!“, & рече преведувачот, заменувајќи ги мрморењата на Жорж, кои се слушаа тивко во заднината на неговиот силен глас и продолжи: „А може ли на каков било начин да го видам тој човек?“

Луѓето се погледнаа меѓу себе и потоа испратија едно кускуле да го викне човекот кој поседуваше надалеку прочуени вештини, и кој не живееше ниту во село ниту во град, ами во едно скапано предградие покрај реката Вардар сигурно.

Бидувајќи сеирци луѓето почнаа да чекаат.

А што друго да прават во таква пустелија?

2.

Храпешко дојде неизбричен.

Оддалеку изгледаше како арамија.

Одблизу како младо момче.

Од уште поблизу главата му изгледаше несразмерно мала во споредба со неговите големи и потечени гради. Тие беа коцкести, широки, распространети под рамењата како рицарски штит. Нозете му беа кратки, а рацете му достигнуваа до појасот. Половината му беше силно стисната

со кожени ремени и футроли од кои се насираа најразлични градинарско & лозарски алати: ноженце, сар, ножици.

Застана пред Жорж и пред неговиот преведувач, не изговарајќи ништо, туку само со поглед прашувајќи зошто го викаат и, пред сè, кои се тие што го викаат.

Се гледаа неколку мига.

Жорж и неговиот преведувач изгледаа како административни лица. Многу повеќе *а ла франга* отколку што било друго. Малку беа истуткани од патувањето. Тие беа ни со брада ни без брада, нешто помеѓу.

„Почитувани приградски граѓани, овој господин пред вас што го гледате“, рече преведувачот на Жорж, „е лично големиот Жорж де Бургуњ, познат и признат истражувач на непознатите предели на мрачна Европа; споредувач на цивилизации и култури; љубител на авантури и на добри вина; културно аташе лично на големиот француски кнез, неговото височество Абервил де Гренобл. Всушност за тоа сведочат и документите кои ги поседува тој и кои му даваат неограничено право на движење по овие предели.“

На насобраните луѓе, а и лично на Храпешко, им потекоа капки пот од челото, иако беше зима.

„А што се однесува до мене, јас сум само еден преведувач, но мојата улога во сево ова е толку ништожна и мала што не вреди дури ни да ми се спомене името. Затоа јас лично нема да се претставам.“

А сега.

„Ти ли си тој“, рече преведувачот на Жорж од името на истиот оној што цело време мрмореше нешто напола француски напола германски, но многу тивко за да не му пречи на преведувачот, „за кого овие насобрани луѓе, тука, предат митови и легенди?“

Храпешко плукна на земја, без да ја наведне главата и без да го тргне погледот од Жорж, кој во меѓувреме не го тргаше погледот од Храпешко и лека-полека му се доближуваше сè додека не стигна на една педа до него и сè додека не си ги почувствуваа здивовите од устите. Двата смрдливи.

„Еее, машко бе...“ рече преведувачот од името на Жорж, кој од џебот, во меѓувреме беше извадил едно јаже со кое

почна да му зема мера на човекот што стоеше пред него. „Вакви гради не сум видел, тоа е точно, ама за вештината за која во твое отсуство сведочеа овие добри луѓе не можам однапред да судам. Но еве, ќе ти дадам една лира ако тука пред сиве овие луѓе ги потврдиш нивните приказни и легенди.“

Храпешко ја зеде парата, ја гризна, а потоа ја стави во пазуви.

Ги спушти рацете удолу покрај слабините; на половината на која му беше врзан и затегнат огромен дебел кожен ремен; на кој имаше гајки и футроли; во кој се сиркаа и се гледаа неколку видови ножици за кастрење: дебели со тенко сечило, долги со кратко сечило и полукратки со полудебели сечила. За миг дишењето на луѓето насобрани околу тројцата мажи престана. Свечено очекување. Оддалеку се слушаше само треперењето на трепетликите, а од уште подалеку бучењето на реката Вардар. Никој не се обиде да дише ниту, пак, да писне. Можеби само неколку деца што се кикотеа во заднината навестуваа што може да се случи.

Наеднаш.

Храпешко со десната рака и со молскавична брзина ги извади ножиците од десната страна, оние најдолгите, и со неверојатна прецизност ги сврте неколкупати околу својот десен дебел и челичен показалец. А кога тие го забавија нивното вртење, на Жорж не му остана ништо друго освен да констатира дека учкурот што му ја држеше романтичарско-просветителската пелерина е пресечен, но и да почувствува како преку плеќите, полека како снегулка, таа му се лизга удолу и паѓа зад него на земја.

Потоа Храпешко, со исто таква вештина, повторно ги сврте ножиците околу својот челичен показалец и пак ги врати во футролата.

Сето тоа треше неколку секунди.

Никој не успеа да види: ниту како, ниту зошто.

Се слушна смеење и голем аплауз.

„Браво и уште еднаш браво!“, викна преведувачот од името на народот, а Жорж му се нафрли велејќи му дека има некои зборови кои нема потреба да ги преведува како

што е, на пример, зборот *браво*. Насмевката и радоста од лицето на преведувачот замре.

„Ова не преведувај го!“, & му рече Жорж на преведувачот и викна на француски: „Вандал!“

А потоа.

„А штом градинар си, можеш ли ти да ми ја покажеш оваа вештина врз некој пример?“ & праша преведувачот од името на Жорж, додека во заднината се слушаше тивкото мрморење на истиот и веднаш потоа во обратна насока тој ги преведе зборовите на луѓето дека тој може, на пример, бидувајќи и лозар, своите вештини да ги покаже и врз лозјата кои се малку подалеку од предградието. И потоа пак тој самиот рече „ако“, и пак самиот: „Да одиме.“ Всушност оддалеку изгледаше како преведувачот да зборува самиот со себе. Си поставува прашања и си добива одговори.

Тргнаа.

Стигнаа.

Беше месец февруари, месец за првото кроење, месец кога мразот и студот не знаат што да прават со себе, дали да продолжат да ги мачат луѓето или да се повлечат во нивните подземни пештери.

Надвор немаше живо пиле. Оддалеку само се гледаа испарувањата на реката која беше многу потопла од воздухот и неколкуте јата птици кои беа насобрани околу неа за да се стоплат. Такви зими покрај Вардар имаше само неколкупати и тоа во 1347, во 1569, во 1799 и тогаш во четврток кон средината на XIX век.

Само таа колона од десетина души се движеше кон лозјата.

Ниту низ град ниту низ село.

Кога стигнаа до првите неколку корени, Храпешко ја дигна раката и со гест ги замоли присутните за тишина.

Потоа фрли поглед кон еден од неговите другари и тоа беше знак тој да извади од торбулето уште една карта вино.

Храпешко ја дигна картата и го испи до последна капка. Со исто тоа палто над кое имаше елече од превртена кожа ја избриша устата и потоа побара од сите уште една тура тишина.

Кога настапи таа, тој наеднаш со двете раце, од левата и од десната страна, посегна по кожните футроли од каде што извади во секоја рака по едни ножици и почна со неверојатна брзина да ги врти како вртелешки околу сопствената глава и да чкрапа со нив низ воздухот.

Влезе во лозјата.

Прв ред.

Први три корени.

Битка.

Сувите и стари ластегарки, небаре раце на чудовиште, му ги удираа лицето и рацете, го тепаа по грбот и по плеките, и му се плеткаа под нозете. Храпешко уживаше. Некои успеаја да го фатат за глуждовите токму над кожените чизми, некои за надлактиците. Храпешко чкрапаше со ножиците како да коси сено, храп... храп... храп. Храпешко се смееше.

Паѓаа сувите остарени раце на дедовците.

Косата на бабите.

Листови немаше.

Децата ги оставаше на мира.

Само сува земја, суви гранки и малку снег.

„Замислува дека се луѓе. Тој е возвишен мечтател“, прошепоти толпата, а и преведувачот на увото на Жорж, кој успеа само еднаш да си ги избрише очите насолзени од студ со белото марамче. Толку траеше целата работа. Потоа успеа само да го слушне повторното шушкање и да го види Храпешко како ги врти ножиците околу својот показалец, а потоа како ги враќа назад во футролите.

„Браво!, Браво!“ & викнаа луѓето заедно со преведувачот, кој овој пат не се впушти во преведување.

Жорж извади уште една сребрена лира.

Во толпата пак се слушна цагор.

Завист.

3.

Жорж.

„Дојди со мене, и ќе те направам богат човек!“

Кој може да биде рамнодушен на ваков повик?

Никој, а најмалку, пак, Храпешко.

„А каде?“, прашаа другите наместо Храпешко.

„Во Франција, во земјата на убавите градини и на збудалените лозја кои толку многу зреат што самите дават вино без да ги цедиш!“, викна преведувачот наместо Жорж.

Насобраните прокоментираа дека некои луѓе едноставно се родени под среќна ѕвезда.

Молчаливиот Храпешко.

Ова секако дека се однесува на неговиот карактер. Но тој никако не е резултат од искуството, туку многу повеќе резултат од несигурноста во себе. Но несигурност само во доменот на усното раскажување, но не и во доменот на вештините. Од овие причини тој молчешкум прифати.

Затоа што со неговите алати и кожни футроли не можеше ниту сам да се нахрани, а камоли неговата поблиска околина. Но не може да се каже дека во него не се јави возбуда и премислување околу тоа дали да се напушти саканата и нечиста земја полна со гниди и вошки, земја на која се родил полн со болви и шуга, во замена за една друга земја, за која не знае ама баш ништо, освен дека нема потреба да се преработува грозјето оти тоа самото давало вино.

„Ама прво да се поздравам со моите!“

„Поздрави се!“

Се поздрави со неговите само на кратко, велејќи им дека ќе оди на неколку дена до Ниш или, можеби, до Белград, така нешто и дека бругу ќе се врати.

4.

„Драги мој Храпешко!“

Вака му се обрати Жорж, додека патуваа лека-полека кон Средна Европа.

„Драги мој Храпешко, најпрвин треба да ги научиш јазиците: германскиот и францускиот, а може и италијанскиот, за полесно да можеш да се интегрираш во државите низ кои ќе патуваме.“

Храпешко молчеше затоа што не само што не ги знаеше наведените интегративни јазици, туку и со оглед на тоа дека преведувачот си остана во Скопје, немаше кој да му преведе ниту една грамота од она што го велеше Жорж. Од тие причини, главно, за да не го налути стопанот, на сè што ќе кажеше тој, Храпешко кимнуваше со главата во вид на одобрување.

И така, додека лесно поминуваа деновите на пат за Средна Европа, Жорж го учеше Храпешкото странски јазици за да не губат многу време.

†Ich spreche Deutsche!“

Му направи знак со главата да повтори, а Храпешко му направи знак со рамењата дека не разбира.

†Je parle français.“

Исто.

†Capito?“

Храпешко ги креваше рамената, а веднаш потоа кимаше со главата.

†Capito!“, рече Храпешко наеднаш и Жорж многу се изненади од чистината на неговиот изговор.

„Мора да си ти многу музикален човек и мора да потекнуваш од многу музикален народ! А сега лекција број два!“

Во лекцијата број два Храпешко ги запозна зборовите како што се леб и вода на француски, германски и италијански, иако тешко му беше да разбере кој збор на кој јазик му припаѓа. Но ќе има време и ќе разбере.

И така Храпешко и не знаејќи за тоа, почна да ги учи европските јазици. Конакувајќи овде и конакувајќи онде, Храпешко научи и како самиот себеси да се претстави со име и со презиме, иако тој немаше презиме, ако не се земе предвид дека само понекогаш роднините како презиме му го споменуваа, името на татко му. А поправилно би било да се презива по името на мајка му Анка затоа што неа најдобро ја знае. Ама не одело тоа, затоа што во тој случај ќе требало да се презива Анкин што не личело.

5.

Да знаеше барем малку француски, Храпешко имаше намера вака да му каже на Жорж:

„Ви благодарам, о пресветли Жорж, што имате намера да ми ги покажете бескрајните убавини на Европа, а притоа да ме направите богат човек, благодарение само на Вашето искрено воодушевување од моите градинарско-лозарски вештини. Најнапред моите сограѓани Ви благодарат што со Вашата решителност, а, пред сè, со импозантното влијание не само кај европските, ами и кај блискоисточните владетели, успеавте да ме извлечете од нивните меѓусебни караници во кои најчесто или скоро секогаш страдаат луѓе како мене & чесни градинари. Од мое лично име, пак, немам зборови дури ни на сопствениот мајчин јазик, а и образованието ми е скудно или речиси никакво, за да можам да Ви ја искажам мојата искрена благодарност што се обидувате да ме научите француски и тоа не чекајќи, воопшто, ниту миг.“

6.

Да знаеше Храпешко германски, вака ќе му кажеше на Жорж:

„О какви прекрасни пејзажи! Колку прекрасно се спуштаат овие карпести предели во оваа огромна вода наречена Маре Адриатико! Колку величествени градови создадени од делкан камен и колку убави моми ги простираат алиштата на јажиња оптегнати помеѓу прозорците на сите паралелно поставени градби! Какво чудесно доживување за моите очи е мигот кога осознав дека денски морето и небото таму некаде далеку на хоризонтот се прелеваат едно во друго, а навечер за време на јасните ноќи, морето станува небо и обратно, па не знаеш кому му припаѓаат ѕвездите.

А оние онаму високи планини кои од човековиот ум Алпи се наречени! Планини чии врвови постојано се покриени со снежни капи од кои овде-онде се насираат вители ели! Ах, од кога немам видено вита ела! Дозволете ми, драги мој

Жорж, да го искажам моето искрено воодушевување од боите покрај кои поминуваме, како и од фактот што толку многу се залагате да го научам германскиот јазик и сето тоа за мое добро!“

Но, за жал, Храпешко, сè уште, не знаеше ниту француски ниту & германски, па не можеше да го помисли ова, а камоли да го изговори. Во секој случај ова го чувствуваше од дното на својата душа.

7.

Имаа и поинакви можности!

Но.

Жорж одлучи пред, дефинитивно, да стигнат во Франција, да го однесе Храпешко, кај некои негови пријатели, лозари, кои живеат покрај големото езеро Леман, за тие лично да се уверат во неговиот пронајдок.

„Она што ќе го видиш таму каде што ќе те одведам, сега, се разликува од она што си се навикнал да го гледаш во твоето родно место. Овде зимите се многу постудени, езерата смрзнуваат, а за време на летата градините се постојано цветни, а виновите лози растат косо по бреговите на езерото. И што е најважно & никој не те задева!“

Храпешко, молчаливиот Храпешко.

И понатаму ретко зборуваше.

А што да зборува кога му беше сеедно, затоа што тој не правеше разлика меѓу Франција и Германија, а камоли меѓу јазиците.

И така поминаа многу градови и села, чии имиња влегуваа и, во исто време, излегуваа од ушите на Храпешко.

Леман го видоа спуштајќи се од една височинка покрај тесните планински Алпи покриени со дебел снег. Уште во тоа време ова езеро беше прочуено по тоа што во него не живееја никакви чудовишта.

Беа завиткани во дебели крзна што ги купи Жорж по пат, навестувајќи со тоа дека се доближуваат до земјата на снеговите.

Беше доцна попладне, сонцето полека заогаше и езерото не беше смрзнато. Сончевите зраци му даваа црвеникава боја. Бреговите беа како и планините покриени со снег и само овде-онде од сретсело или од сред град се насираше по некоја висока црква или катедрала. На Храпешко тоа што го виде му се виде навистина многу убаво, но како и да е, посака поради студот да го напуштат тоа место колку што е можно побргу.

Кога стигнаа на западниот дел од езерото, веќе беа уморни.

Ниту абер од полиња со лозја! Ниту од градини цветни!

Само снег.

8.

Пријателите на Жорж.

„Како е мојот пријател Жорж?“ & викна винарот Паскал, седејќи на маса во една крајпатна меана, заедно со дузина други луѓе кои во тие зимски месеци немаа што да прават. Сеирции си се сеирции, секаде на светот.

Потоа Жорж почна да им раскажува за пределите кои ги посетил и за луѓето кои ги запознал. Им рече дека бил во оние предели и на оние места за кои Римјаните уште на времето велеле дека се *ubi leonis*. Храпешко од сево ова го разбра само зборот жубиџ, па веднаш инстинктивно се фати за своите ножици. Никогаш не се знае...во туѓа земја меѓу непознати луѓе.

Видел убави места со широки реки и благи полиња кои напролет и лете мирисаат на планински чај; видел луѓе богати по занаети, но скромни по памет и по мисла; мали црквички, толку мали што луѓето во нив се молат само двајца по двајца; големи џамии во кои наеднаш собира и по сто души; дребни деца со весели погледи; езера со бистра вода која се пие.

„А лозја? Лозја има ли?“

„Лозја колку што ти душа сака!“

На ова сите ги ококорија очите и погледнаа кон Храпешко и кон неговиот чуден, но достоинствен изглед.

„А човеков лозар ли е?“

„Градинар! Лозар, и повеќе од тоа.“

„А како мислиш повеќе од тоа?“

„Човеков е професионалец, мајстор на својот занет. Но повеќе од тоа е борец кој секогаш победува!“

Насобраните Германци, Французи и Италијани секој на свој јазик почнаа да го меркаат Храпешкото од главата до петиците. Потоа секој на свој јазик го прашаа Жорж.

„А што умее овој твој пријател?“

„Што умее? Ако вие умеете добро да платите, тој умее од сè по нешто. Дајте за почеток три пари, па ќе видите.“

Пијана работа.

Од пијана работа не само што може да заболи главата, туку може да заболи и целото тело. Особено ако дојде до некакви телесни конфронтации меѓу учесниците во пијаната работа. А еве зошто.

Домаќините веќе беа пијани од пијаната седенка и ветија дека ќе дадат и ќе соберат толку, ако има добра забава.

Жорж му даде знак на Храпешко и тој стана.

Го фрли палтото од себе и остана само по кошула.

Домаќините беа неверојатно изненадени од големината на градниот кош на Храпешко и во него веднаш препознаа јунак.

„Можеме ли да ги допреме овие прекрасни гради?“, извикаа и, во исто време, побараа дозвола од Жорж, газдата на меаната.

„Како да не“, рече Жорж, „но за тоа ќе треба да се плати.“

Газдата стана и помина со рацете по неговите гради.

„Хмм... човекот е мал по раст, а сепак добро развиен, од него може сенешто да произлезе. Туку, дај да видиме што може мажево!“

Како растеше возбудата на Храпешко, така градите му стануваа уште поголеми и уште понадугени.

Жорж се сврте неколкупати низ собата и не виде ништо интересно на кое Храпешко ќе може да си ги покаже вештините.

Но наеднаш вниманито му се задржа врз романтичарската капела, со голем штитник, на газдата и тој му даде знак на Храпешко.

Тој разбра.

Стана од неговото место и со насмевка на усните извади едни градинарско-лозарски ножици, прошиште неколкупати низ воздухот со нив, а потоа ги врати назад. Големо беше изненадувањето на сите кога видео дека штитникот од капелата на газдата падна околу неговиот врат и тој на главата остана само со горниот дел, кој вака поткастрен личеше на турско февче.

Насобраните луѓе со Паскал на чело, почнаа да се смеат и да викаат „браво“, а тоа на Храпешко му годеше, затоа што тоа значеше дека и тука можело да се стане славен. Се разбира, газдата беше повеќе од нервозен и не пропушти да каже дека штетата, можеби, е поголема отколку што е задоволството да се гледа оваа циркуска вештина, бидејќи таа капела што тој толку достоинствено ја носеше, чини пет пари, а тие треба да му дадат три, што значи дека Жорж, всушност, им должи две пари на домаќините.

„А вештината на Храпешко кој ќе ја плати?“

„За неа доби три пари, ама нашата штета е пет, затоа не противи се, туку вади ги парите!“

Жорж затрепери и погледна кон неговиот робустен пријател кој сфати дека се во опасност и ги намурти веѓите.

Домаќините не сакаа да си имат работа со балканскиот касап, како што го нарекоа, и се направија дека ќе го забораваат сето тоа.

Но не заборавија.

9.

Жорж и Паскал разменија ваков муабет.

„Колку бараш за човеков?“

„Како мислиш колку барам?“

Човеков не е за продавање.

Ќе го носам во Бордо!

Ќе го главам на лозовите полиња на Шампањ!
Ми треба! Не го давам!“
„?!?“
„Што ќе речеш за десет златника?“

10.

Општо е познато дека секој човек си има своја цена.

Десет златника во векот кога: Виктор Емануел Втори од Сардинија кроеше големи планови, а Бизмарк се удираше в гради; војски ја опустошуваа Средна Европа и кога монархиите се обидуваа по секоја цена сите проблеми да ги решат или со војни или со данок; во време кога Хајнрих Хајне, по старост, се плеткаше околу своите погледи за „Млада Германија“, а и Петефи пишуваше нешто за Европа и за тоа колку се обесправени Унгарците во сета таа циркусијада; во векот кога одгласите за војната меѓу САД и Мексико, воопшто, не засегаа никого во Европа, а најмалку, пак, дали Тахити станува француски протекторат; во векот кога Франц Јозеф веќе покажуваше одредени афинитети спрема австриската кралска фотелја... Значи тие десет златника, во тоа време, беа многу! Па макар било тоа и во времето на некоја од кримските војни кои Храпешко, воопшто, не го интересираа.

Десет е многу!

Во секој случај образложението на Паскал беше дека ваков работник едноставно е еден вид механизација која му недостига и дека овие коси плантажи со винова лоза покрај целата област на Леманското Езеро едноставно копнеат по таков работник.

Но никогаш не е доволно многу за оној што мисли дека е доволно малку.

Никој не забележа, но Жорж го стивна гласот и му рече на Паскал на јазик разбирлив само за нив, со швајцарски акцент, дека, всушност, човечево е тежок професионалец и со него не може да се однесува како сака, туку навистина само како спрема професионалец.

„11?“

Жорж, рече уште дека и тој по својата струка е, исто така, пасиониран истражувач на непознати предели, и тоа не само на географски, туку и на предели на човековите навик и душа & па, вели, дека токму сега тој пишува трактат, студија, основана врз набљудување, а во врска со приспособување на одредени субјекти во одредена објективна стварност, за што Храпешко му е повеќе од потребен.

„12?“

И дека под *објективна стварност* треба да се подразберат одредени европски земји и нивните меѓусебни односи, вклучувајќи го тука и поимот на приспособувањето на еден спрема друг, но и приспособување на воневропските објекти спрема европската субјективна стварност. Всушност, на темата *приспособување* тој имаше дебатирано во многу клубови и кружоци низ Европа и негов став е дека секој субјект не може да биде приспособлив и дека приспособувањето треба да започне со изучувањето на јазиците.

„13?“

Па макар тоа да се однесува и на човек каков што е овој тука што го гледат пред нив, вешт човек, но кој, сепак, потекнува од една територија која Римјаните ја нарекувале *ubi leonis*.

„14?“

И додека Жорж се подготвуваше да ги доискаже сопствените теории забележа дека Паскал веќе се врти некаде назад, готов да го напушти наддавањето и да си прилегне. И затоа побрза да каже:

„Ех, ме кандиса!“

Така рече Жорж и исчезна засекогаш.

„Ех!“ рече крчмарот „таман работа!“

И така двајцата потпишаа устен договор Храпешко во следната сезона да помине кај Паскала за 14 златника.

Бравос!

11.

Храпешко не е глупав човек.

О никако!

Тој има вроден инстинкт за преживување.

И затоа ја препушти сопствената судбина во рацете
Господови.

Во глупавите раскажувања за изгубените странци, во ваквите случаи, изгубениот до следното останува кај новиот газда. Така направи и Храпешко. Главна цел му беа јазиците & интензивно.

А богами и маката го натера, па и самиот се изненади кога многу бргу ги научи, па дури и се фати себеси како во сон зборува на овие јазици. Значи, оваа работа беше готова.

Откако се истопи сиот висок снег, ги виде познатите пре-дели. Од под снеговите, токму таму блиску до езерото, полека почнаа да се јавуваат исушените раце на ластегарките.

Храпешко многу се израдува.

Како да виде познати луѓе и само за себе си рече дека ете го арамијата Јусуф, ете го пијаницата Бимбо, ороспијата Маре, еве ги бабите и дедовците кои се печат на сонце. Еве ги и дечињата кои се капат цело време во Вардар, еве ја и невестата...

Потрча кон нив, дишејќи со неговите голем и силни гради, и им се фрли во прегратка. Но овојпат не ги извади ножиците, туку почна да се ракува со ластегарките, да ги гушка и да им пее стари македонски народни песни. Ластегарките од лозјето беа среќни што овојпат никој не ги кастри и тие се обидуваа да го милуваат по лицето и по телото. Но нивната радост, беше кратка.

Одгоре, некаде од височина, Паскал го гледаше Храпешкото и вртеше лево и десно со главата, велејќи само за себе: „Господ да чува и да брани!“

А потоа.

„Мислам дека е време малку да се фатиш за работа!“.

Храпешко не почека да му се рече двапати.

Повеќепати, секако, ама двапати никако. И во случај некој да сакаше да каже вторпат нешто не ќе имаше време,

затоа што тој секако дека ќе се фатеше за работа уште при првиот пат за да не се добие впечаток дека е мрзлив. Значи, за да не дојде до какво било недоразбирање тој не почека да му се рече двапати. Му се замати умот и наеднаш крвта му се качи во лицето. Рацете му набабреа, влезе во лозјата и почна да ги средува и да ги кастри со вештина еднаква со вештината на луѓето коишто цел живот го прават тоа.

Храп... храп... храп!

И наеднаш Храпешко се најде опкружен со гранки што му го шибаат лицето, а го почувствува и Паскала до него како му се придружува на ист начин, само многу побавно. Затскриено, тој се обидуваше да се натпреварува со Храпешко.

„Ние Швајцарците, отсекогаш сме биле војници. И отсекогаш сме војувале“, викаше Паскал додека лево и десно од него паѓаа мртви гранки суви лозинки. „Мојот дедо имал учествувано во сите битки на Французите против Германците, против Русите и против самите Французи. Мојот татко... хкрап...хкрап...се борел за независна Швајцарија и во таа битка имал добиено многу рани... храп... храп..., а јас лично имам спечалено неколку рани во обидот оваа земја да се прошири со повеќе кантони.“ За да му стане појасно, Паскал му покажа една длабока лузна на неговата лева рака, точно над надлактицата поради која тој тешко ја мрдеше раката. Потоа му објасни дека раната ја добил во краткотрајната борба меѓу либерално-демократските сили и католичките кантони кои ѝ се спротивставуваа на идејата за ревизија на Федералниот договор. Или така нешто. А неговиот татко, пак, лично учествувал на страната на Французите во борбата против генерал Суворов. Фактички тој и самиот потекнува од војничко семејство, ама сега откако завладеал вечен мир со таа земја се фатил за лозарството.

„Аха“, кимна со главата Храпешко.

Потоа испотени седнаа на земјата помеѓу искастрените и осакатени гранки.

„Ја добивме и оваа битка!“